

יחד הוא בנ' פנים או שהעליון יורד למטה או התחתון מתעלה למעלה, ולכך כשנאמר מזמור שיר הוא בחי' ההעלאה של המזמור ליכלל בהשיר ולהתחבר בו. ושיר מזמור הוא כשהעליון השיר יורד למטה להתחבר אליו (ובזו"ג ר"פ אחרי' דני"ה ע"ב) מאי שיר מזמור כו' שיר דאיהו כפול כו'. וכן מזמור שיר ליום השבת. ופי' במק"מ שם בשם הרח"ו דפי' שיר דאיהו כפול היינו יחוד זר"ג וע"ש ס"פ (דע"ב ב) מענין מזמור שיר ליום השבת ובמק"מ שם דהמזמור שיר הוא כמ"ש במשנה סוף תמיד ליום שכולו שבת כו' ואליו מזמרים בחי' מזמור שיר והבן ועד"ז הוא ענין מזמור שיר דחנוכת הבית כו') גם מזמור הוא לשון זמר והתחלקות כמ"ש וכרמך לא תזמור שהוא לשון פירוד והתחלקות של הניגון שנחתך לחלקים קטנים בתוך הכלי זמר משא"כ השיר וכמ"כ הוא למעלה. ופי' כי דליתני שהטעם לכל זה הוא יתרון ומעלות הנשמות על המלאכים ויתרון הזה הוא נרמז במלת דליתני שיש בו ג' פירושים. הא' מלשון התרוממות והתנשאות בבחי' למעלה מעלה. והב' מלשון דלות ועניות. והג' מלשון דלה דלה לשון שאיבה וכל הג' פירושים הם אמת והם ג' מעלות שיש לנשמה על המלאכים. הא' מלשון התרוממות והתנשאות כי הנשמה היא רמה ונשאה במקורה למעלה שהיא מבחינת פנימית משא"כ המלאכים כו' ולזאת השתחוות הנשמה וביטולה במקורה הוא ביתר שאת כנר בפני האבוקה ממש. והב' מלשון דלות ועניות דהיינו שהנשמה היא ערומה בלי לבוש שאין לה התלבשות גוף וכלי המגביל כלל משא"כ המלאכים שיש להם גופים שהן רוחות ואש לוחט. והג' מלשון שאיבה שהנשמות נשאבו ממקור חוצכם מבחינת חכמה ותמלא כדה כד מן ים החכמה כ"ד ספרי דאורייתא והיינו שיסודתה בהררי קדש היא חכמה עילאה מקור התורה שהתורה נשאבה משם כד מן הים וכמ"ש ותורה שם בישראל וכתוב וזאת לפנים בישראל ואין זאת אלא תורה שהיא מושרשת בנש"י במקורם ובפנימיותם ולזאת ראויים הם להשראת השכינה ולקבלת התורה יותר מהמלאכים:

מזמור שיר חנכת הבית לדוד. להבין הטעם שעושים משתה ושמחה בתנוכת הבית, הנה יש ג' בחי' מזון ולבושים ובתים. מזון הוא חיות פנימי לגוף האדם שנעשה פנימית וחיות לו ע"י הכרס והקיבה שהם מבשלים את המזון והמוכחר עולה למוח ונעשה פנימית וחיות למוחין ואברים שמחזק את כל אבריו. ולבושין הם מקיפים על האדם שמקיפו ומלבישו ומציל אותו מקור וחום לבד ואין נעשה פנימית וחיות כמו המזון אך הוא מקיף עליו ממש. בתים הם ג"כ מקיפים על האדם רק לא כמו הלבושים שהם עליו ממש. משא"כ הבתים הן מרוחקים מן האדם בתכלית. והנה אנו רואים שהמזון נקנה יותר בזול מן הלבושים ולבושים יותר בזול מן הבתים. ולכאורה היה נצרך להיות בהפך שהמזון הוא פנימי וחיות לו שנכלל ונתבטל עמו והיו לאחדים ממש וחיות נפשו שא"א לחיות כלל בלי מזון והיה נצרך להיות ביוקר מלבושים שהם אינם חיות לו רק מקיפים עליו. וכן לבושים נגד הבתים ג"כ כמו ערך המזון לנגד הלבושים [אך הטעם ע"פ פשוט הוא מפני שהמזון אינו מתקיים הרבה שתיכף אחר שיעור עיכול המזון חוזר ונעשה רעב. משא"כ הלבושים הם מתקיימים לערך שנה ויותר והבתים הם יותר מתקיימים גם מן הלבושים ולכן הבתים דמיהם יקרים מן הלבושים מפני שהם מתקיימים יותר וכן הלבושים יקרים מן המזון כנ"ל]. אך באמת שרש

באיזה תוספת כמו איזה התקרבות או איזה מתנה, וכך הענין בחנוכת בהמ"ק ומשכן היה דבר נוסף על התמידים שני כבשים כהלכתם שבמשכן התנדבו הנשיאים פר בן בקר כו' ולזבח השלמים כו', ובבהמ"ק ויזבח שלמה מאה ועשרים אלף צאן כו', והוא ענין תוספת אורות עליונים שירדו בגילוי השכינה שלא השכינה בלבד ירדה אלא עם תוספת אורות עליונים שירדו עמה ועיין מזה סד"ה זאת חנוכת המזבח ובד"ה בכ"ה בכסלו. והנה פרשת הנשיאים מפורש בתורה קרבן של כל נשיא ונשיא זה קרבן נחשון זה קרבן נתנאל כו' ובכולם כתיב מה היו קרבנותיו עם היות שכולם הקריבו בענין אחד והל"ל כן עשה נתנאל כו' וכן עשה כו' ולמה צריך לכפול י"ב פעמים את הקרבנות שהיו שוים, אלא הענין שנכתב לדורות שגלוי וידוע היה לפניו שעתיד בהמ"ק ליחבר וצריך להיות ונשלמה פרים שפתינו וכמארז"ל כל העוסק בתורת עולה כו' וכמו שקורין בחנוכה ענין קרבנות הנשיאים לפי שבחנוכה היתה ג"כ חנוכת המזבח שהעובדי כוכבים פרצו י"ג פרצות וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום הוצרכו לחינוך לחזור הקדושה ליושנה שבשעת פרצות העובדי כוכבים נסתלקה, וע"י קריאת התורה פרשת הנשיאים ממשיכים להיות השראת השכינה כנודע מענין קורא בתורה ולכן נכפלו הקרבנות י"ב פעמים לכל הי"ב שבטים להמשיך הביטול כנר בפני האבוקה, שיש י"ב אבוקות כנגד י"ב שבטים שכל שבט הוא ענין אבוקה בפ"ע (ועד"ז בקי"ס נקדע הים לייב גורים בכדי שכל שבט ושבת במסילתו יכוון כל חד לפום שיעורא דיליה כמ"ש במ"א וע"ש ברבות פ' נשא אמרו בקרבנות הנשיאים על קרבן של כל נשיא ענין וכוונה בפני עצמה ע"ש באריכות גדול). והנה פי' מזמור שיר דהוא כפל לשון. אך הנה יש הפרש בין מזמור לשיר שהזמר והגגון שמזמר בכלי זמר בנבל וכנור כו' נקרא הניגון והוא קול זמרה מצד שהוא הקול זמרה היוצא מן הכלי זמר. ושיר הוא בפה הקול היוצא מהפה שאינו מלוכש בכלי. וזהו מזמור שיר פי' מזמור הוא שירת המלאכים העומדים ברומו של עולם שהם מחיצוניות העולמות שהם בבחי' חומר וצורה אור וכלי שהשיר שלהן שמזמרים ומשבחים ומפארים את שם כבוד מלכותו ית' בתודה וקול זמרה נקרא בחי' מזמור מצד שהוא הזמר המלוכש בכלי שהם בבחי' חומר וצורה ולכן לא ימצא בהם בחי' הביטול האמיתי להכלל במקורו כנר בפני האבוקה שהכלי שלהם מעכב ולזאת גם הביטול שלהם נרגש בקול רעש גדול הכל מסיבת הכלי ובשיר הוא בחי' השיר של הנשמות שבג"ע שיוצאין בשיר ונמשכין בשיר בביטול האמיתי כביטול הנר בפני אבוקה מצד שאינם מלוכשים בחומר וכלי כנ"ל ולכן נק' השיר שלהם בחי' שיר מצד שאינו מלוכש בכלי כי אין להם חומריות וכלים כנ"ל (ועמ"ש ע"פ שיר השירים וע"פ ובלילה שירה עמי בד"ה ויהי מקץ. ועיין בזו"א ויצא קמ"ה ב) בענין ההפרש בין שיר הלויים לבחי' חסידין ירננו דכהנים שהיא בחי' עליונה יותר. ועד"ז יובן מעלת בחי' שיר על בחי' מזמור. גם בפרסם בעה"כ ערך שיר פי' כי שיר הוא בחכמה, אך הנה במקדש היה גילוי שכינה מקור הנשמות והמלאכים כמ"ש מלכות כל עולמים וגו'. לכך נאמר בחנוכת הבית מזמור שיר שהיה מתגלה שם שניהם בחינת המזמור של המלאכים והשיר של הנשמות מצד שמקור כולם הוא גילוי שכינה ב"ה שנתגלה במקדש כנ"ל (וכן היה למטה במקדש בשיר של הלויים שנתחלקו לב' חלקים מהם היו המשוררים בפה ומהם המזמרים בכלי וכדאיתא פלוגתא בגמרא אם עיקר שירה בפה או כלי כו' יעו"ש). ומ"ש לפעמי' להיפוך שיר מזמור לבני קרח כו' היינו בהיות המזמור הוא בחיצוניות המלוכש בכלי והשיר בפנימית שבלתי כלי ולכן כשמצטרפים להתחבר

המוגבל ככלים, משא"כ לבושים שרשם מבחי' סוכב שאינו מוגבל בכלים ולכן אין לו כליון כי"כ [ועמ"ש בניאר ע"פ באתי לגני בענין אריתי מורי' שעד"ז הוא ג"כ ההפרש בין טעם לריח ע"ש וז"ש ריח בגדיו וזהו גם כן ענין בריחא דלבושייכו בזהר פ' בלק דקפ"ו ע"א]. ובתים שהם רחוקים יותר מגוף האדם שרשם למעלה הוא מבחי' תחתונה שבמאציל שהוא בחי' מקיף דמקיף כנ"ל. ולכן ירדה למטה במדרגה היותר תחתונה אבנים ועפר בחי' דומם מה שאין כן הלבושים הן מבחי' צומח ולכן הם למטה גם כן הם מרוחקים מגוף האדם והם יותר נצרכים לאדם גם מהלבושים כי א"א לדור בלא בית אף רגע והוא יותר ביוקר ומתקיים ביותר מפני ששרשם למעלה מעלה מבחי' מקיף דמקיף וד"ל:

ב וכן יש ג' בחי' הנ"ל בתורה ומצות כנודע דאורייתא היא בחי' מזון לנשמה ומצות הם לבושים לנשמה [וכמ"ש בד"ה אלה מסעי ובד"ה אני לדודי ובד"ה יונתי כו' ושאר דוכתי]. והנה אף שלמטה בהשתלשלות המצות הם במדרגה יותר תחתונה מהתורה שהם במעשה גשמיות אעפ"כ אנו רואים שגבוהים הם יותר בשרשן ולכן כל התורה היא פ"י המצות הן בנגלה הן בנסתר כמו ספר הזהר, וכן ארז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה וכן לא המדרש עיקר אלא המעשה כו', וכן ארז"ל [בכתובות דפ"י] אבל במצות עשה כגון שאומרים לו עשה סוכה ואינו עושה כו' היו מכין אותו עד שתצא נפשו, ואף שאמרו שמי שתורתו אומנתו כגון רשב"י וחביריו אין מפסיקין לתפלה ובירושלמי פ"ק דשבת אמרו שאפי' לק"ש אין מפסיקין היינו דוקא לק"ש, אבל למ"ע כמו לסוכה ולולב מחוייב להפסיק כמבואר בירושלמי שם הובא בבבלי המאור פ"ק דשבת ולא מודה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה כו' טעמיה דרשב"י שזה שנון זה שנון אין מבטלין שנון מפני שנון, וכל הנ"ל הוא שאף שלמטה בהשתלשלות הם יותר תחתונים שהמה בחי' לבושים מקורם ושרשם למעלה הוא יותר גבוה שהתורה שהיא בחי' מזון שרשו מבחי' פנימית י"ס דאצילות אורייתא מחכמה נפקת כו', ולכן לימוד התורה אין לה שיעור כי גם בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית יצא ידי חובת ת"ת וגם והגית בו יומם ולילה והיינו שהוא בחי' מזון שדי לו בפת חריבה וגם יכול לאכול מיני מטעמים ששרשם ומקורם הוא מבחינת ממלא, אבל המצות הם מבחינת מקיף העליון בחי' כתר אחד כו' שהוא למעלה מהחכמה דאצילות ולכן נעשים לבושים לנשמה כנ"ל בלבושים. והנה כמו שבכתר עליון הממוצע בין מאציל לנאצלים יש בו שני בחי' כנ"ל מקיף ומקיף דמקיף כנ"ל כך המצות יש ב' מיני מצות הא' סתם כל המצות שהם ברצונו של אדם לעשותם כמו סוכה ולולב וכה"ג ויש מצות שהם אינם תלויים ברצונו כלל רק דוקא שלא בדעתו כמו מצות שכחה וכה"ג. וכמו שמצינו בתוספתא פ"ג דפאה מעשה בחסיד א' ששכח עומר בתוך שדהו ואמר לבנו צא והקריב עלי פר לעולה ופר לשלמים אמר לו אבא מה ראית לשמוח בשמחת מצוה זו מכל מצות שבתורה אמר לו כל מצות שבתורה נתן להם המקום לדעתנו זו שלא לדעתנו שאלו עשינוהו ברצון לפני המקום לא באת מצוה זו לידינו אלא הרי הוא אומר כי תקצור וגו' קבע לו הכתוב ברכה עכ"ל התוספתא, ור"ל שא"כ קיום מצוה זו היא בחי' מתנה מלמעלה לכן אני מקריב פר. והיינו שהמצות שהם תלויים בדעתו ורצונו של אדם שרשם למעלה ג"כ בכתר מבחי' א"א שהוא בחי' רצון העליון שהוא בחי' שרשם הנאצלים אנת הוא דאפיקת כו' ולכן הם למטה ג"כ תלויים ברצונו ובעשותם ממשיך מבחי' רצון העליון וזהו אשר קדשנו כמצותיו ויכול לעשותם בשמחה גדולה שממשיך בחי' רצון העליון בבחי' מקיף עליו, משא"כ המצות שהם דייקא שלא מדעת ורצון כמו מצות שכחה הנ"ל שרשה מבחי' התחתונה שבמאציל

י עיין בהוספות.

ג' בחי' הנ"ל למעלה הבתים שרשם למעלה יותר גבוהים מן הלבושים והלבושים מן המזון כנודע שכל שנפל למטה במדרגה שרשו מבחי' ומדרגה יותר גבוה. והענין כי הנה ג' מדרגות הללו יש בבחי' עולם שנה נפש בכריאת העולמות, וגם בתורה ומצות. כי הנה נודע"י שיש בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע, ממכ"ע הוא כח הפועל בנפעל שבחי' מל' דאצילות מחיה עולמות ב"ע אזי מתלבשת ממש בב"ע בבחי' פנימיות וחיות כמו הנפש המחיה את הגוף בכל פרטי אופני הגוף כח הראיה שמיעה ריח דיבור בראש, וידים והלב והכרס והקיבה והרגלים כפי סדר ההשתלשלות, וכמו כן למעלה בחי' מל' דאצילות שמתלבשת בב"ע להחיות העולמות הוא ג"כ בבחינת פנימיות החיות בכל פרטי ההשתלשלות, וזהו כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו להודיע כו' גבורותיו שנקראו גבורות וצמצומים להתהוות עולמות נפרדים בהתחלקות לכמה פרטים עד אין קץ*. ולכן נקרא ממכ"ע שהוא בבחי' חיות פנימי כח הפועל בנפעל כו'. ובחי' סוכ"ע הוא שאינו מתלבש בתוך עלמין כלל בבחינת פנימי רק סוכב ומקיף עליהם כמ"ש בס"ש"ב להחיותן שעיקר החיות הוא בבחי' מקיף שלמעלה מ"ס דאצילות שהם מתלבשים בתוך י"ס דב"ע חסד דאצילות בחסד דבריאה כנ"ל ונקרא כתר עליון [וזהו כל אשר חפץ ה' עשה שעיקר ההתהוות הוא מבחי' חפץ ה' ורצונו העליון וכמשנ"ת בביאר ע"פ יביאו לבוש מלכות שבכל נברא יש המשכת החיות מבחי' ממכ"ע וסוכ"ע ושעיקר ההתהוות הוא מבחי' סוכ"ע ע"ש]. אך יש בכתר ב' בחי' היינו בחי' התחתונה שבמאציל וראש וראשון לנאצלים כנודע שכתר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים. וכנודע שכל דבר הממוצע צריך להיות כלול משניהם וכמ"ש בע"ח (שמ"א פ"ג). והנה ראש וראשון לנאצלים הוא הנקרא א"א שהוא מקור שממנו נמשכים התהוות עשר תיקוני י"ס דאצילות בבחי' השתלשלות חד אריך כו' משא"כ א"א עצמו הוא מקיף סוכ"ע בהשוואה אחת. אמנם בחי' התחתונה שבמאציל הוא הנקרא עתיק מלשון המעתיק הרים שאין ערוך כלל ל"ס הנאצלים ואין שייך לקרוא אף בשם מקיף שכל מקיף הוא שיש לו איזה שייכות רק נקרא מקיף דמקיף כו', וזהו כמו בית שאינו בחי' מקיף הסמוך וקרוב לגוף כמו הלבוש רק הוא מקיף רחוק מגוף האדם והיינו כמו בחי' מקיף למקיף [ועמ"ש סד"ה השמים כסאי בענין איזה בית אשר תבנו לי. ועמ"ש בפ' פנחס סד"ה צו את בני כו' את קרבני לחמי בענין הטעם שאין הקרבנות נוהגין אלא בפני הבית ע"ש]. והנה נגד ג' בחינות הנ"ל נשתלשלו למטה ג' בחי' מזון ולבושים והיכלות וכל דבר היותר גבוה ירידתו והתלבשותו למטה ביותר. והנה מזון שהוא חיות פנימי נמשך מבחי' ממכ"ע ולכן יש כמה טעמים וכמה גוונים כמו מר מתוק כו' ורבי התחלקות פרטי המאכלים, היינו שכל התכללות הי"ס חסד שבחסד גבורה שבגבורה כו', ולכן המזון יש לו כליון מאור פנימי המלוּבש ומוגבל בכלים כו' [ועמ"ש בד"ה המגיד מראשית אחרית בענין שארה כסותה כו' דכח' שארה שהוא המזון נמשך משם אלקים דהיינו מבחי' הכלים כו' ע"ש]. ולכן הם למטה מתאחדים לאחדים עם האדם בחיות הפנימי לפי ששרשו בבחי' ממלא כל עלמין כח הפועל כו'. ולכן הם יותר בזול ואינם הכרחיים כי"כ במיני מטעמים שאפשר בפת חריבה כו'. שיכולים לחיות מפת במלה וגם יכולים לאכול מיני מטעמים מפני ששרשו מבחי' כח הפועל כו' שהוא מבחי' גבול וכלי שמוגבל בכלי ולכן גם במזון הוא כן, משא"כ הלבושים שרשם למעלה הוא מבחי' כתר ראש לנאצלים בחי' מקיף ולכן הם למטה ג"כ מקיפים על האדם ולא בחיות פנימי ונצרכים יותר לאדם כי א"א בחורף בלי מלבוש כו' וכן בקיץ כו'. ולכן הם יותר ביוקר ומתקיים יותר לפי ששרשו למעלה גבוה יותר ממזון כנ"ל שהוא מאור

שורה וגם — מיני חטעמים: בבב"ד 1824 נוסף: ואינו מתב"ש.
י עיין בהוספות.

זו ועמ"ש מזה לעיל. וזהו ויהי ביתך כבית פרץ אשר כינה הולדת הולד לבחי' בית כי בני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא כו' זכות הוא בחינת התפשטות י"ס דאצילות שהם בכחי' אור פנימי השכלה שכל לזכות כו', אבל בני שרשם למעלה מן השכל ובחי' מזלא שהוא בחי' מקיף העליון, כי פי' מזלא היינו המקור שהוא המשפיע ומזיל להיות יזל מים כו' ונוזלים מן לבנון כו' ולכן נקרא בשם בית ששרשו ג"כ מבחי' מקיף עליון כו', וז"ש והתקין לו ממנו בנין עדי עד כו' ועמ"ש בפ' ואתחנן בד"ה וזאת המצוה דתורה שבעל פה נקרא בית אל תקרי בניך אלא בוניך כו' ע"ש:

ג **והנה** עפ"י יובן מ"ש כי לא נאתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה מנוחה זו בנין שילה כו'. ולהבין ההפרש שבין בנין המשכן לבין בנין שילה כי לכאורה הם שוין ממש בארכן וברחבן ובכל פרטים כמו צורת המשכן כן נעשה בנין שילה, אך ההפרש שבמשכן היו הקרשים עצי ארז ומצופים זהב ובבנין שילה היו היריעות מאבנים דוקא. ולהבין זאת הלא הקרשים שבמשכן היו יקרים הרבה יותר מן היריעות שבשילה שהיו מאבנים ומדוע המשכן לא נקרא מנוחה ובנין שילה נקרא מנוחה. והטעם כנ"ל כי אבנים שהוא בחי' דומם ממש בחי' היותר תחתונה שרשם מבחי' היותר גבוה מקיף דמקיף כנ"ל, משא"כ עצי ארז כו' הוא בחי' צומח שרשה הוא מבחי' מקיף כנ"ל, ולכן מנוחה זו שילה שהיה בנין אבנים בחי' דומם שלא היה בו שום עץ בולט בחי' צומח והיה שורה בו בחי' מקיף דמקיף כנ"ל [ועמ"ש מזה ע"פ ויגש אליו יהודה ע"ש]. ולכן מנה הרמב"ם ז"ל וספר החינוך סי' תצ"ב בלאוין לא תטע לך אשרה כו' שאסור לעשות בבנין בהמ"ק שום עץ בולט ועובר על לאו לא תטע כו' רק עץ שקוע מותר כמו התקרות כו', מפני שהיה דוקא מאבנים בחי' דומם ששרשם למעלה מעלה כו' (וההפרש בין בולט לשוקע עמ"ש ע"פ שימני כחותם) ולכן ארז"ל על כורש שהחמיץ כי ציוה לעשות תלתא די אבן וחד דאעא כו', וזה אסור כנ"ל להיות בו שום עץ בולט רק עץ שוקע שהוא בחי' פנימי ולא בולט שהוא בחי' מקיף היה דוקא מאבנים כנ"ל. וזהו עצי שטים עומדים קרשים עומדים שרפים עומדים והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול כו' והיינו פסוקי דזמרה עד ק"ש הוא בחי' עצי שטים עומדים הוא בחי' צומח כנ"ל וחיות הקדש ברעש גדול על שמרגישים היש מן העולם ולכן כשמשיגים את ביטול ה' צבאות קדוש כו' הם ברעש גדול משא"כ שרפים שהם אינם מרגישים את היש כמו האופנים לכן הם עומדים ממעל לו ממעל לשכינתא וזהו עד ק"ש אבל הרמ"ח תיבין שבק"ש נקרא רמ"ח אבנים בחי' דומם כנ"ל. וזהו ויקח מאבני המקום רמ"ח תיבין שבק"ש בחינת מל' שהיא מדרג' היותר תחתונה וישם מראשותיו לא תימא תחת מראשותיו אלא מראשותיו ששרשה מבחי' היותר גבוה למעלה מבחי' מוחין שהוא מראשותיו וזהו וישם אותה מצבה ויצוק שמן שמתחלה הוא רק נקודה תחת היסוד ויעקב הרימה ועשאה מצבה, ויצוק עליה שמן המשך בחי' מוחין עליונים שמן משחת קדש בחי' חכמה עילאה. וזהו אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה שבחי' מל' נק' בחי' אבן בחי' דומם בחי' אותיות שתי אבנים כו' שהן בחי' דומם והיינו שבחי' מל' הוא בחי' התחתונה מכל הי"ס כמו דומם שהוא יותר תחתון מכל הדי' יסודות עכ"ל היתה לראש פינה ששרש בחי' דומם הנ"ל הוא למעלה מעלה מכל הי"ס דאצילות בחי' כתר. עליון [ועמ"ש מזה בביאור ע"פ זאת חקת התורה]. וענין מאסו הבונים כי הנה שרה נתנה את שפחתה הגר לאברהם ואמרה אולי אבנה ממנה וכן רחל את שפחתה בלהה ואמרה אולי אבנה גם אנכי ממנה, היינו מילוי ההיא כי יש ה' עילאה בחי' כינה ה"א תתאה בחי' מל' ויש מילוי הה"א והוא בחי' התחתונה

שהוא למעלה מן הרצון ונקרא מקיף דמקיף [ואפשר זהו בחי' רעוא דכל רעיון דהיינו רצון לרצון כו']. ולכן הוא למטה ג"כ למעלה מן הדעת ורצון האדם. וכה"ג מצינו כמה מצות שהם דוקא שלא מרצון, כמו ר"ש בן שטחי' שברח למצרים על שרצו למנותו נשיא ולא היה ברצונו לקבל בחי' הנשיאות וברח כו' ורדפו אחריו ונעשה נשיא ואם לא היה בורח והיה ברצונו לקבל הנשיאות לא היו ממנים אותו להיות נשיא כי כל הרודף אחר הכבוד כו', והיינו שמצוה הזאת היא גם כן שרשה מבחי' מקיף דמקיף למעלה כנ"ל [ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה בענין נעשה ונשמע שבחי' נעשה זהו ביטול רצון לגמרי למעלה מהדעת והשכל, ואפשר זהו בחי' הנמשך מרעוא דכל רעיון שהוא בחי' הנ"ל ולכן קשרו להו ב' כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, היינו ב' בחי' שבכתר עליון שהם בחי' מקיף הנמשך ע"י נשמע ובחי' מקיף למקיף הנמשך ע"י נעשה שהוא בטול הרצון שמבטל דעתו ורצונו לגמרי. וע"כ הקדימו נעשה לנשמע. כי כן בחי' עתיק הוא מבחי' א"ס קדמון לכל הקדומים וממנו נמשך בחי' א"א ועד"ז הוא משארז"ל רפ"ו דברכות דמ"ש ואספת דגנך מיירי כשאין עושיין רצונו של מקום אע"פ דקאי על והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי כו' כי פי' עושיין רצונו להמשיך בחינת הרצון מבחי' רעוא דכל רעיון וזהו ע"י בכל מאדך שהוא ביטול רצון למעלה מהדעת. משא"כ ע"י בכל לבבכם ובכל נפשכם כו'. ולכן לגבי ההמשכה שבמבחי' עתיק שהוא א"ס ממש לא נק' עדיין עושים רצונו של מקום כו'. וקרוב לזה י"ל ג"כ מעלת מצות ל"ת על מ"ע שבקיום מצות ל"ת הוא בחי' אתכפיא סט"א וכמארז"ל אל יאמר אדם אי אפשי כו' אלא אפשי ומה אעשה אבי שבשמים גזר עלי, ועי"ז אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא, ועמ"ש בביאור ע"פ שחזרה אני ונאווה וע"פ שימני כחותם. וע"פ ראייתו והנה מנורת זהב כו' מענין מצות ל"ת. ועד"ז יובן ג"כ מ"ש במ"א סד"ה ראה ריח בני בענין הברכות שקבל יעקב מיצחק שהיו דייקא בלי דעתו של יצחק רק בא אחיך כו' שא"א להתלבש בבחינת הדעת כו' ע"ש, שזהו ע"ד הנ"ל בשם התוספתא זו שלא לדעתנו כו' והיינו לפי ששרש ברכות אלו הוא ג"כ מבחי' טלא דנטיף מעתיקא. וז"ש במדרש ריח בגדיו ריח בוגדיו שהוא בחי' תשובה שלמעלה מבחי' ריח בגדיו שהם בחי' לבושים וכנ"ל שהלבוש הוא מקיף הקרוב כו'. ועמ"ש בד"ה וישלח יעקב בפ"י עובר לסוחר. ועמ"ש בביאור ע"פ כי תצא בענין ב' מקיפים ל' מ' ע"ש] ולכן נאמר כדוד והקמותי לך בית נאמן הרי נק' בחי' מלכות בשם בית והיינו מפני שאמר לא גבה לבי כו' ודוממתי וכמו הבית נעשה מבחי' אבנים ועפר שהוא בחי' דומם ושרשו מבחי' מקיף דמקיף כך המל' היא בחי' הספירה האחרונה שבע"ס דאצי' ושרשה הוא מאד נעלה מבחי' מקיף דמקיף כנ"ל. ולכן בחנוכת הבהמ"ק שנמשך לשם מבחי' מקיף דמקיף כנ"ל שהוא למעלה מן הרצון בחי' כתר כו'. ואין שייך שם שמחה כלל כמו במצות שהוא ברצון האדם דכתיב תחת אשר לא עבדת בשמחה כו' אשר קדשנו במצותיו כו' מפני ששרשה הוא מבחי' רצון העליון כנ"ל, משא"כ תנוכת הבית חומה בחינת דומם ששרשם למעלה מן הרצון כנ"ל אין שייך כלל שמחה לכן היו נצרכים להמשיך שם בחי' שמחה [ועמ"ש ע"פ ושאתם מים בששון שלפי שניסוך המים הוא מבחי' שלמעלה מבחי' ניסוך היין שהיין משמח כו' ע"כ צריך לחברו עם בחי' שמחה. וזהו ענין ושאתם מים דייקא בששון ע"ש]. וזהו מזמור שיר תנוכת הבית להמשיך בחנוכת הבית בחינת שמחה ולכן עושים משתה ושמחה בעת חנוכת הבית [וזהו ג"כ ענין מזמור שיר שהוא נראה כפל ענין כמ"ש באלשיך. והיינו ע"ד הנ"ל במעשה דחסידי א' כו' מה ראיית לשמוח בשמחת מצוה זו מכל מצות כו' וכנ"ל וכ"ש בחנוכת בית המקדש שזהו כללות בחינה

שלמעלה מעולם התיקון [וכמ"ש מזה בכיאר ע"פ שחורה אני ונאווה הנזכר לעיל]. ועיקר הבנין הוא דוקא על ידי הבירורים כי נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו ויש כמה בחי' אבנים מפולמים אבנים נקובים כו'. ובכל זה יובן מארז"ל (ביבמות דס"ב ע"ב) ע"פ להניח ברכה אל ביתך (ביחזקאל ס"י מ"ד) שהברכה לאדם היא בשביל אשתו. וזהו מימי לא קראתי לאשתי אשתי אלא לאשתי ביתי (בשבת ק"ח ב) וצ"ל דהרי בכתובה כותב האיש לאשתו אנא אוקיר ואזין כו', ולכאורה תמוה איך כותב אנא אוקיר ואזין הלא אמרו אין אדם ניזון אלא בשביל אשתו אך באמת שניהם אמת כי העיקר העבודה להמשיך בחי' חסדים העליונים הוא מבחי' דוכרא רק שיכול להיות שיהיו החסדים רק בגילוי אלהות וכדומה ולא ישתלשל למטה כלל בפרנסה גשמי ושיומשך מבחי' חסד ורחמים דאצילות למטה נותן לחם לכל בשר גשמי זהו בשביל אשתו בחי' נוק' מל' דאצ"י המחיה ביע' שהיא נק' ביתי שהוא המשכת מקיף העליון שהוא הנותן כח להיות ההמשכה למטה בגשמיות ועמ"ש בפ' קרח ע"פ ויגמול שקדים ועמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש:

סליק

הוספה. קיצור מר"ה כי כארץ*

מקור בחי' מלכות מה שעלה במחשבה הקדומה להיות הוא ית' מלך ונקרא מלכות דא"ס שהוא בחי' שלמעלה מהכתר ששם שרש תרי"ג מצות וזהו ענין קדושתו למעלה מקדושתכם. ומשם נמשכים י"ג מדה"ר להיות נושא עון ולמלאות כל הפגמים:

(ד) **ועז"נ** כן אד' הוי' יצמיח צדקה שם אד' מתגלה בר"ה ועמ"ש בסידור על פ' אד' שפתי תפתח ומ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד'. ומ"ש ע"פ אד' הוי' אתה החלות. ופי' צדקה זהו על דרך שמש צדקה ומרפא. ומרפא הוא ע"י התשובה וע' מענין שמש צדקה ברבות בא פט"ו (דקליא ע"ד). והוי' בנקוד אלקים זהו הגלוי שביהכ"פ שיצמיח תהלה, (ע"ד ותהלתי אחטם לך שהוא בחינת ריח שזוהו ג"כ ע"י התשובה שנקרא ריח בוגדיו כמ"ש בדבור המתחיל ראה ריח בני בתו"א פ' תולדות וברבות במדבר פרשה ה' פירשו אחטם לשון שימני כחותם וזהו ג"כ בחי' החותם שבנעילה דיוהכ"פ. ועפ"ו יש לפרש מ"ש בספד"צ פ"ב ויאמר אלקים תדשא כו' היינו דכתיב ועניתם את נפשותיכם בתשעה כו' וכבר עמדו ע"ז מה ענין זה לזה כמ"ש בספר אור ישראל הל' יוהכ"פ, וע' בז"ה מהארז"ל פ"י כי יש י"ג פעמים שם אלקים מבראשית עד ויאמר אלקים תדשא. רמז לגילוי י"ג מדה"ר המתגלים ביוהכ"פ. אך מה ענין זה לתדשא הארץ. וע"פ הנ"ל אתי שפיר כי בר"ה ויוהכ"פ אד' הוי' יצמיח צדקה ותהלה באתעדל"ע וזהו ענין תדשא הארץ כו' עץ פרי עושה פרי כו' והיינו ע"י ועניתם את נפשותיכם ע"ד העוה"ב אין בו אכילה ושתייה. והיינו ע"י שיהיה הגוף שלא ע"י דכר ונוקבא כ"א ועצמותיך יחליץ וזהו עץ פרי טעם עזו ופריו שוה כי האדם עץ השדה. ויהיה טעם עזו הוא הגוף כמו פריי שהיא הנשמה ולכן א"צ אכילה ושתייה ולכן צ"ל ועניתם את נפשותיכם שע"י התשובה יהיה גילוי בחי' זו. וצמיחה זו י"ל שהיא למעלה מהצמיחה שע"י אור זרוע לצדיק כי במקום שבעלי תשובה עומדים אין צד"ג יכולים לעמוד. וכנודע מענין שלום שלום לרחוק ולקרוב. כי אור זרוע לצדיק יסוד עולם זהו יחוד ויהי. ובעלי תשובה ממשיכים יחוד י"ה ועמ"ש בכיאר על פ'

שבמל' שירדת ומתלבשת בבי"ע להיות ראש לשועלים ונקרא בחי' שפחה נגד עצמיות מל' [ועמ"ש מענין מילוי ההיא בדיה יגלה לו טעמיה וע' בזהר בפ' בראשית דכ"ז ע"ב]. ועד"ו יובן מ"ש בספר עשרה מאמרות במאמר חקור דין ח"ג פ"י שאמרו באגדה בענין דוד כי ישי חשב שבא על שפחתו המשוחררת ובאמת השפחה מסרה סימנין לאשתו ע"ד רחל ללאה וע"ש (ובגמרא וברבות לא נמצא אגדה זו ואדרבה ממ"ש ברבות תזריע פ"ד כלום נתכוין אבא ישי כו' משמע דלא כדרשה זו), ועכ"פ פ"י וענין שפחה זו היינו בחי' מילוי ההיא כנ"ל שהוא בחי' התחתונה שבמל' בחי' דומם ונקרא אבן ולכן אמר אבן מאסו הבונים שהבונים הנ"ל מאסו אותה להיותה ראש לשועלים רגליה יורדות והיא בחי' התחתונה בחי' דומם ממש ולא יוכל להבנות בחינה זו רק בבחי' דוד מטעם המבואר בספר הגלגולים ומטעם המבואר בספר ע"מ שם, ומ"מ כשנבנה בנין זה אזי היה עליה יתירה בה ועל ידה לבחי' המל' שבאצילות שתהיה היא עי"ו לראש פנה והיינו כמ"ש הרמ"ז פ' כי תשא (דקפ"ט ע"ב) מפני שכל הבירורים המתעלים מלמטה ע"י מלכות התחתונה עולים עד מלכות דאצילות והיא מעלה הבירורים למעלה ובכח זה היתה לראש פנה, והיינו כי באצילות מתבררים בירור נעלה יותר, והנה הבירורים הם מעולם התהו

עיקר מתן שכרו של מצות נאמר על זה עין לא ראתה וע' מה שכתוב מזה בדבור המתחיל מנורת זהב שזהו הנקרא התגלות פנימי' עתיק יומין. והארה מבחינה זו מאיר בראש השנה ויום הכפורים וזהו ענין המלך הקדוש שאומרים בעש"ת. ויש להקדים ענין ירידת הנשמות צורך עלייה והנה הם עלו במחשבה למעלה מהמלאכים שנמשכו מהדבור. ועמ"ש מזה בדיה אני ישנה. ובדבור המתחיל מנורת זהב. אך כי יש ג"פ קדוש הוא"ה המשכה והיינו במחשבה ומדות ודבור. שהם בחי' נר"נ. ועמ"ש בדיה ונקדשתי בפ' אמור. וע"י קיום המצות מתעלים בבחי' קדש אשר קדשנו במצותיו ועמ"ש מזה בדיה ביום השמע"צ:

(ב) **ואיך** ע"י עשייה גשמיות יתעלו בבחי' קדש עז"נ כי כארץ כו' וכגנה זרועיה כו' והיינו ע"י מאמר תדשא הארץ. (ועז"נ אור זרוע לצדיק ופי' ברבות תרומה פל"ה דהיינו אור שנברא ביום ראשון שגנוז בג"ע ובוזהר תרומה (קס"ו סע"ב) פ"י שזרעו בג"ע דהיינו בתורה ומצות כמ"ש לעבדה ולשמרה. לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה זו שס"ה ל"ת וכ"מ ברבות ס"פ שלח והיינו שע"י קיום התורה ומצות ממשכיכם בחינת תוספת אור בג"ע. והצמיחה מהזריעה הנ"ל היינו כמ"ש ואור החמה יהי' שבעתים כאור שבעת הימים. ולכן איתא ברבות נשא פ"ג גבי קרבן נתנאל. תרי"ג אותיות יש מן אנכי עד אשר לרעך ושבעה יתירות כנגד שבעה ימי בראשית עכ"ל דהיינו בחי' אור שבעת הימים שהוא זרוע ע"י תרי"ג מצות. וזהו שפי' בזהר ויקרא (ד"ב ע"א) שמאמר תדשא הארץ דשא מכון נגד דיבור זכור את יום השבת לקדשו. כי בחי' דשא ועשב זהו ענין יוצר משרתים ואשר משרתיו. ובחי' עץ פרי הם הנשמות ועיקר בחי' צמיחה וגילוי זה זהו בשבת. וכן הצמיחה של האור הזרוע ממעשה המצות הוא בשבת כמ"ש בדיה: ראו כי ה' נתן לכם השבת):

(ג) **וכגנה** זרועיה תצמיח ע"י מעשה המצות מבחי' אור זרוע לצדיק כן אד' הוי' יצמיח היינו גילוי האור בר"ה ויוהכ"פ ע"י התשוב' והיינו התגלות י"ג מדה"ר. כי הנה ענין המלך הקדוש היינו (להנדפס לעיל ב. נ. דנפסה לראשונה – בהוספת ללקוטי – זיסאמיר תרי"א.